

(ارزیابی پتانسیل‌های اکولوژیک در راستای تحقق ایده بوم شهر مورد مطالعه منطقه یک تهران)

مدیا حکیمی^{۱*}

۱- کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری از دانشگاه خوارزمی تهران media.hakimi@yahoo.com

:

چکیده

در پی مطرح شدن رویکرد توسعه پایدار بحران‌های اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و به ویژه زیست محیطی بیش از هر زمان دیگری مورد توجه قرار داد. رشد جمعیت به علاوه معضلات اجتماعی و اقتصادی، صدمات زیست محیطی جبران ناپذیری را به دنبال داشت. بنابراین، برنامه ریزان شهری در جهت دستیابی به توسعه پایدار اقدام به طراحی و اجرای طرح‌هایی همگام با محیط زیست نمودند که ایده بوم شهر نمونه ای از آن است. منطقه یک تهران به عنوان نخست شهر کشور ایران علیرقم دارا بودن پتانسیل‌های اکولوژیک در جهت تبدیل به یک بوم شهر با چالش‌های بسیاری روبروست. شاید بتوان گفت این بحران‌ها در نتیجه عدم شناخت کافی از پتانسیل‌های منطقه در جهت تحقق بوم شهر است. هدف اصلی این پژوهش شناسایی پتانسیل‌های بالقوه اکولوژیکی موجود در منطقه یک کلانشهر تهران در جهت دستیابی به ایده بوم شهر می باشد. روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع توصیفی تحلیلی و نوع هدف کاربردی می باشد که با استفاده از مدل SAW مطلوبیت در ناحیه بر مبنای شاخص‌های بوم شهر برآورد و با تکیه بر روش فرایند تحلیل سلسله مراتب AHP پتانسیل‌های اکولوژیک منطقه را وزن دهی و رتبه بندی خواهیم کرد و در پایان براساس محاسبات انجام رفته نواحی ۶، ۹ و ۴ بهترین نواحی از جهت دارا بودن پتانسیل‌های اکولوژیک و نواحی ۸، ۳ و ۷ پایین‌ترین سطح پتانسیل اکولوژیکی را دارند.

واژه‌های کلیدی: پتانسیل اکولوژیک، بوم شهر، توسعه پایدار، منطقه یک تهران

۱- مقدمه

بوم‌شناسان از مدت‌ها پیش به حمایت از تعادل محیط زیست و سازگاری با سیستم‌های حمایتی بوم شناختی پرداخته‌اند و از زمان تشکیل کمیسیون برانت لند در سال ۱۹۷۸، مفهوم توسعه پایدار به موضوعی مهم و ضروری در برنامه ریزی شهری تبدیل شده است (مرصوصی و همکاران، ۱۳۹۴). بوم شهر رویکردی بوم شناختی و منتج شده از نظریه توسعه پایدار است. در این مفهوم، شهر باید سازگار و هماهنگ با محیط زیست عمل کند. این بدان معناست که شهرها باید اکوسیستم‌هایی دانسته شوند که در آنها چرخه‌ای ذاتی از روند‌های فیزیکی منابع، فعالیت‌ها و پسماندها وجود داشته باشد که ضروری است به شکل موثر مدیریت شوند تا کیفیت زیست محیطی شهر حفظ شود. برای دستیابی به توسعه پایدار، داشتن برنامه ریزی با تکیه بر ارزیابی همه جانبه محیط طبیعی امری ضروری است. با توجه به اینکه محیط زیست طبیعی توان اکولوژیکی محدودی را برای استفاده انسان داراست بنابراین ارزیابی و سنجش توان و پتانسیل‌های اکولوژیکی به عنوان هسته مطالعات زیست محیطی